

Preguntes relacionades amb la pràctica professional

En quines situacions és pertinent sol·licitar assessorament a OBIA?

Qué significa l'interés superior del menor?

És un principi jurídic que estableix que en qualsevol decisió que afecti un infant o adolescent, s'ha de prioritzar el seu **benestar**, la seva **seguretat** i el seu **desenvolupament integral** per sobre de qualsevol altre interès (com el dels pares, l'Estat o tercers)

CONFIDENCIALITAT

1.Fins a quin punt es pot garantir la confidencialitat del menor en l'àmbit educatiu/sanitari, especialment quan aquest expressa la voluntat que la informació no sigui compartida amb els progenitors?

Llei 9/2019 de la infància i l'adolescència de les Illes Balears: L'article 30 garanteix el dret del pacient menor d'edat a ser informat i escoltat de forma adaptada a la seva capacitat. A més, s'alinea amb la normativa estatal fixant els **16 anys** com l'edat d'autonomia sanitària. No obstant això, el secret professional es trencarà obligatòriament en situacions de greu risc vital.

A les Balears, tant en l'àmbit mèdic com a l'educatiu, el secret professional i la confidencialitat cedeixen immediatament davant el deure de protecció integral si es detecta qualsevol indicatiu de risc físic o psicològic per al menor.

Protocol de Risc Autolític de les Illes Balears: Si un docent o orientador detecta ideació suïcida o autolesions, s'activa un protocol d'actuació immediat que obliga a comunicar-ho a la família i derivar el cas als serveis de salut mental, encara que el menor s'hi oposi radicalment.

2. Com es regula la confidencialitat en funció de l'edat (especialment en menors majors de 16 anys)?

Pàtria potestat: Encara que l'alumne tingui més de 16 anys, els seus pares mantenen la pàtria potestat fins als 18. Per tant, tenen el **dret i l'obligació legal** de rebre informació sobre l'evolució acadèmica i l'assistència.

- **L'escolta activa:** En temes personals o d'orientació, el docent o orientador ha d'escoltar el jove i pot respectar cert marge de confidencialitat si el tema no suposa cap perill.

- **OBLIGACIÓ d'informar (Protocols IB):** . Els centres educatius han de rompre el secret i notificar la família —o serveis socials— si es detecten autolesions, abandonament, violència masclista o addiccions.

Marc legal clau per a menors de 16 anys

Per davall d'aquesta franja d'edat, la confidencialitat s'articula mitjançant la valoració de maduresa:

- **Menors de 14 a 15 anys:** La *Llei Orgànica de Protecció de Dades (LOPDGDD)* els permet consentir el tractament de les seves dades personals de manera independent.

- **Menor Madur (12 a 15 anys):** En l'àmbit sanitari, el menor ha de ser sempre escoltat. Si el professional mèdic determina que té prou maduresa intel·lectual i emocional per entendre l'abast d'una decisió clínica, se li reconeix capacitat per decidir i s'ha de protegir la seva intimitat davant la família

3. Té el menor dret a conèixer informació rellevant sobre si mateix (per exemple, un diagnòstic) si un dels progenitors s'hi oposa?

Sí, el menor té dret a conèixer aquesta informació, i l'oposició d'un o dels dos progenitors no pot anul·lar aquest dret de manera sistemàtica.

A les Illes Balears, la legislació prioritza el dret a la informació i l'autonomia progressiva del menor per damunt del desig d'ocultació dels pares.

Llei 9/2019 de la infància i l'adolescència de les Illes Balears: L'article 30 estableix explícitament que tot pacient menor d'edat té dret a rebre informació sobre la seva malaltia i les intervencions proposades. Aquesta informació s'ha de donar de manera adaptada a la seva capacitat de comprensió.

El dret del menor a conèixer el seu propi diagnòstic s'articula sota dos criteris:

1. Majors de 16 anys

- Tenen plena **majoria d'edat sanitària**.
- Són ells els receptors directes de la informació mèdica.
- Un metge no pot amagar-los un diagnòstic encara que els pares ho demanin expressament.

2. Menors de 16 anys (i "Menor Madur")

- Si el menor té prou maduresa (intel·lectual i emocional) per a comprendre la situació, s'ha de respectar el seu dret a saber.
- El criteri mèdic és el que avalua, Si el professional considera que el menor està preparat, l'informarà.
- Si el menor és molt petit o no té capacitat de comprensió, s'informa els pares. Tot i així, s'ha d'intentar donar al nin una explicació bàsica i adaptada a la seva edat

Quan es produeixen desacords entre els pares o entre la família i els professionals sobre què s'ha d'explicar al menor (o quin tractament aplicar), la llei prioritza sempre l'interès superior del menor i el seu dret a l'autonomia progressiva.

1. Desacord entre els dos progenitors

Si un pare vol que el fill sàpiga la veritat (per exemple, un diagnòstic mèdic o psicològic) i l'altre s'hi oposa:

- **Via Civil (Article 156 del Codi Civil):** La [Llei d'Autonomia del Pacient](#) i el dret de família estipulen que, si no hi ha acord en decisions transcendents (com la salut mental o física), qualsevol dels dos pot recórrer al Jutjat de Família.
- **La decisió judicial:** El jutge escoltarà ambdós pares i també el menor (amb la reforma de la LOPIVI no hi haurà límit d'edat, fins ara son els 12 anys i segons la maduresa del menor). Després, concedirà la facultat de decidir a un dels dos progenitors.
- **El criteri mèdic prioritari:** Si el metge considera que amagar el diagnòstic és perjudicial per al jove, el seu criteri en favor de la informació pesarà molt en la decisió judicial.

4. Quins límits té la confidencialitat en el treball amb menors dins del context educatiu? Quins criteris s'han de seguir per compartir informació amb tutors, equips docents o claustre?

Les dades d'un alumne són informació protegida i no es poden compartir de manera generalitzada.

El deure de secret professional o confidencialitat de qualsevol docent o orientador s'ha de rompre obligatòriament en tres supòsits clau:

1.Risc vital o integritat de l'alumne: Autolesions, ideació suïcida, conductes de gran risc o trastorns greus.

2.Sospita de maltractament o abús: Si es detecta perill dins o fora de la família (obligació legal de denúncia).

3.Comissió de fets delictius: Si la informació implica la possible comissió d'un delictes.

En qualsevol d'aquests casos, la informació s'ha de transmetre immediatament a l'Equip Directiu o al Coordinador/a de Benestar i Protecció del centre.

La premissa bàsica que marca la llei de protecció de dades és que només s'ha de compartir la informació estrictament necessària perquè el professional pugui exercir la seva funció.

Amb el Tutor/a

- Criteri: És el responsable directe de l'acompanyament de l'alumne.
- Què es comparteix: Informació rellevant sobre l'estat emocional, situacions familiars complexes o dificultats d'aprenentatge.
- Límit: S'han d'evitar detalls excessivament íntims que no aportin un valor educatiu o de suport.

Amb l'Equip Docent (Mestres/Professors de l'alumne)

- Criteri: Només s'ha de compartir la informació que tingui un impacte directe en l'aprenentatge o la convivència a l'aula.
- Què es comparteix: Adaptacions metodològiques necessàries, pautes de conducta recomanades per l'orientador o situacions de salut que requereixin atenció (com epilèpsia o diabetis, al·lèrgies).
- Límit: No s'ha d'explicar el diagnòstic clínic o la teràpia privada al detall, sinó com traduir-ho en pautes d'aula.

-

Amb el Claustre (Tots els docents del centre)

- Criteri: Com a norma general, no s'ha de compartir informació confidencial d'un menor en un claustre obert.
- Motiu: En un claustre hi ha professionals que no tenen cap relació directa amb l'alumne ni un interès legítim per a conèixer la seva situació personal.
- Excepció: Únicament es poden tractar dades d'alumnat de forma col·lectiva si és per aprovar mesures organitzatives generals o protocols de centre que afectin tothom (com l'aprovació del pla de convivència).

5. Com actuar davant situacions en què el menor demana confidencialitat però hi ha risc (per exemple, ideació suïcida o risc autolític)?

Quan un menor demana confidencialitat però existeix risc greu (ideació suïcida, autolesions, maltractament, etc.), la prioritat ètica i legal és clara: protegir la seva vida i integritat per sobre de la confidencialitat absoluta. Això no vol dir traïr la seva confiança, sinó gestionar-la de manera responsable i transparent.

Activar la xarxa de protecció

Depenent del context:

- Família o tutors legals.
- Equip educatiu (escola/institut).
- Professionals de salut mental.
- Serveis socials o emergències si el risc és imminent.

Si el risc és alt i immediat, no es pot esperar consentiment.

CONSENTIMENT INFORMAT

6. És possible iniciar o mantenir una intervenció psicològica amb un menor sense el consentiment explícit dels progenitors? En quins supòsits?

Com a norma general, a les Illes Balears no és possible iniciar una intervenció psicològica amb un menor sense el consentiment de qui en tengui la pàtria potestat. Segons la Llei 9/2019 de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears i el Codi Civil, aquest consentiment és un requisit legal i deontològic fonamental

Això no obstant, existeixen excepcions crítiques on la seguretat del menor preval sobre el permís familiar :

Risc Vital o Autolític: En situacions d'emergència on hi ha un risc immediat per a la vida del menor (com temptatives de suïcidi), el centre actua d'ofici a través de protocols com el de risc autolític de [Convivèxit](#) per garantir l'assistència sanitària immediata.

Sospita de Maltractament o Abús: Si es detecten indicis de maltractament o abusos on els progenitors puguin ser els autors, el centre té el deure legal de notificar-ho i protegir el menor sense necessitat d'informar la família prèviament per no posar-lo en més perill.

Situació de Desempament o Risc Social: Quan els serveis de protecció de menors (com l'IMAS a Mallorca) declaren una situació de risc, poden autoritzar intervencions necessàries per al benestar del menor.

Víctimes de Violència de Gènere: Segons la modificació de l'art. 156 del Codi Civil, no cal el consentiment del progenitor imputat o condemnat per violència contra l'altre o els fills per a l'atenció psicològica del menor

Avaluació vs. Tractament: Per a una avaluació puntual o diagnòstic escolar (intervenció psicopedagògica del SOE), sovint basta el consentiment d'un dels progenitors, tot i que s'ha d'informar ambdós.

- Menors de 16 anys: Requereixen el consentiment signat dels seus representants legals per a qualsevol tractament continuat.
- Menors de 16 a 18 anys: Poden tenir "capacitat d'obrar" suficient (menor madur) per consentir determinades intervencions de salut, tot i que en l'àmbit escolar se sol mantenir la comunicació amb la família.

7. Com s'ha d'actuar en casos de desacord entre progenitors amb custòdia compartida respecte a l'atenció psicològica o l'accés a la informació?

La facultat de decidir sobre l'atenció psicològica forma part de la pàtria potestat (potestat parental), no de la guarda i custòdia. Per tant, les figures han de participar en la decisió

Per iniciar un tractament psicològic, es requereix la signatura d'ambdós progenitors.

- Si un progenitor s'hi oposa, el centre no pot iniciar la intervenció ordinària.
- Excepció: Si hi ha una sentència judicial ferma per violència de gènere, el consentiment del progenitor agressor no és necessari.

Si el desacord persisteix, el progenitor que desitja la intervenció ha d'acudir al jutge (Article 156 del Codi Civil).

- El jutge escoltarà ambdues parts i el menor (si té prou maduresa) i decidirà qui té la facultat de decidir sobre aquest punt concret.
- Actuació urgent del centre
- En casos on la falta d'intervenció suposi un perjudici greu per al menor, el centre pot posar els fets en coneixement de Fiscalia de Menors o dels serveis socials.

L'accés a les dades escolars i psicològiques és un dret inherent a la pàtria potestat, independentment de qui tenguí la custòdia:

- Dret a la informació: Ambdós progenitors tenen dret a rebre informes, conèixer l'evolució i ser informats de les cites, excepte que una sentència judicial ho prohibeixi explícitament.
- Duplicitat d'informació: El centre escolar té l'obligació de facilitar la informació a les dues parts (per exemple, enviant correus electrònics o informes per duplicat).
- Confidencialitat del menor: El psicòleg o orientador ha de mantenir la privacitat d'allò que el menor explica en confidencialitat, compartint només la informació rellevant per al seu benestar o diagnòstic.

DEURE DE COMUNICACIÓ I PROTECCIÓ AL MENOR

8. Com s'ha d'actuar davant la sospita de desemparament o vulneració de drets del menor?

Davant una sospita de desemparament o vulneració de drets d'un menor a les Illes Balears, la prioritat absoluta és la protecció del menor i el deure legal de comunicació.

Sospita de maltractament: Emplenar el Full de notificació de sospita de maltractament infantil (RUMI)

Si la situació és de desemparament, s'ha de notificar a l'entitat pública competent segons l'illa:

- Mallorca: IMAS (Institut Mallorca d'Afers Socials).

9. Com s'ha d'actuar quan la informació compartida pel menor implica una visió negativa o preocupant sobre els progenitors?

Si hi ha sospita de maltractament o vulneració de drets:

- No informar els progenitors: Si hi ha risc que els pares prenguin represàlies contra el menor per haver parlat, no se'ls ha de comunicar la conversa.
- Notificació: S'ha de seguir el protocol esmentat anteriorment (Full RUMI o comunicació a l'IMAS/Fiscalia).
- Consultar amb Convivèxit

SITUACIONS FAMILIARS COMPLEXES

10. Quins criteris s'han de seguir quan hi ha progenitors no protectors però amb drets legals sobre el menor?

El deure de protegir el menor és superior al dret dels pares a decidir. Si el centre detecta que el progenitor no protegeix, ha de saltar-se el canal familiar i contactar directament amb l'entitat pública (IMAS/Consells).

El dret a la informació escolar es manté excepte si hi ha una sentència judicial que el suspengui o una ordre de llunyament activa.

11. Com gestionar situacions en què la família exerceix pressió o amenaça amb denúncies per desacord amb la intervenció professional?

Davant qualsevol amenaça, informa immediatament la Direcció del centre i aquesta ha de comunicar-ho a la Inspecció Educativa

Davant una família conflictiva, el "full de ruta" ha de ser impecable:

- Registre d'actuacions: Anota cada entrevista, telefonada (dia i hora) i el contingut de les converses.
- Informes objectius: Descriu fets, no opinions.
- Guarda còpia de tots els correus electrònics i comunicacions enviades a la família. Mai t'entrevistis tot sol amb una família que amenaça. Fes-ho sempre amb un membre de l'Equip Directiu o un altre company com a testimoni.

12. Quins criteris legals s'han de seguir davant la negativa familiar a intervencions, derivacions, avaluació o reconeixement de necessitats específiques (NESE)?

Fase 1: Mediació i Informació

- **Reunió formal:** Explicar clarament que l'avaluació no és un "etiquetatge", sinó un dret del menor per rebre ajudes (suport, adaptacions, més temps en exàmens).
- **Acta de reunió:** Documentar que s'ha informat la família i recollir la seva negativa per escrit. Si es neguen a signar, dos testimonis del centre poden certificar que se'ls ha informat.

Fase 2: L'Avaluació Psicopedagògica "d'Ofici"

- El centre pot realitzar l'avaluació encara que no hi hagi signatura de la família si es considera **imprescindible** per a la seva escolarització o benestar.
- L'orientador redacta l'informe basant-se en l'observació a l'aula i treballs escolars (proves no invasives).

Fase 3: Comunicació a la Inspecció Educativa

- Si la negativa familiar impedeix que el menor progressi o li causa un perjudici (ex: no voler que vagi a l'aula UEE o que rebi PT/AL), el centre ha d'informar la **Inspecció**.

- L'inspector pot citar la família per recordar-los l'obligatorietat de garantir els suports educatius.
- Si la negativa de la família a una derivació (ex: a Salut Mental / ESMIA) o a una intervenció posa en risc el desenvolupament del menor, es considera **negligència educativa/sanitària**:
- **Notificació de Risc**: S'ha d'activar el protocol de protecció de menors (Full RUMI).
- **Fiscalia de Menors**: En casos extrems de bloqueig familiar que danyi l'infant, es posa el cas en mans de Fiscalia perquè un jutge obligui a la intervenció o avaluació.

12. Com procedir davant sospites o confirmació de situacions greus (per exemple, abús sexual)?

Davant una sospita o revelació d'abús sexual infantil (ASI), l'actuació ha de ser immediata, prioritzant la protecció de la víctima i evitant la seva revictimització.

Si l'agressor és part de la família, no s'ha d'avisar els progenitors fins que no ho autoritzin les autoritats (Policia o Fiscalia).

Només les persones imprescindibles han de conèixer la situació per garantir la màxima confidencialitat.

Espai segur: Mantén el menor en un lloc protegit dins el centre fins que arribin les autoritats o els serveis socials.

Si hi ha hagut contacte físic recent, el menor ha de ser traslladat a un hospital de referència (ex: Son Espases a Mallorca) per a una valoració pediàtrica i forense especialitzada.

INFORMACIÓ SOBRE LES SESSIONS

14. Es pot limitar l'accés dels progenitors a determinats continguts per preservar el vincle terapèutic i el benestar del menor?

Tot i que els pares tenen la pàtria potestat, el menor té dret a la seva pròpia intimitat (especialment a partir dels 12 anys o segons la seva maduresa):

- **Víncle Terapèutic:** El professional pot preservar el que el menor explica en confiança si revelar-ho podria trencar l'aliança terapèutica i fer que el menor deixi de comunicar-se.
- **Informes vs. Sessions:** Els pares tenen dret a conèixer el diagnòstic, l'evolució i les pautes, però no tenen dret a conèixer els detalls íntims o les paraules textuais de cada sessió.

Es pot restringir la informació quan la seva revelació pugui causar un perjudici, risc a represàlies, conflicte de lleialtats.

Com gestionar-ho:

Per mantenir la seguretat jurídica com a professional:

- Informa els pares des del principi que hi haurà un espai de confidencialitat amb el fill i que només se'ls comunicarà la informació rellevant per a la seva ajuda.
- Lliura informes que parlin d'objectius i progressos, sense entrar en detalls sobre les confidències privades.
- Deontològicament, el psicòleg pot negar-se a revelar dades íntimes si considera que això danya el pacient, emparant-se en el secret professional.

La confidencialitat desapareix sempre que la informació revelada impliqui:

- Risc de suïcidi o autolesions greus.
- Comissió d'un delicte o situació d'abús.
- Risc per a tercers.

En aquests casos, el deure d'informar i protegir passa per davant de qualsevol pacte de privacitat amb el menor.